

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

POLITIKAI, SZEPIRODALMI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP. — MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER: VASÁRNAP.

Szerkesztőség: Szentmihály-utca 1. sz. Telefonszám: 53.
hova minden a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Előfizetési ára

Egy évre 8 K., félévre 4 K., negyedévre 2 K. Egyes szám ára 20 fill

Felelős szerkesztő:

Dr. FRIEDMANN GYULA.

Kiadó: PAPP GYÖRGY.

Kiadóhivatal: **Papp György könyvnyomtató intézete**
hová a hirdetési díjak küldendők.

Hirdetések díjszabási árban számíttatnak. — Nyílttér sora 50 fillér.

Csak négy hete . . .

Négy hete, hogy a képviselőház megkezdte a véderőjavaslat tárgyalását. Milyen csekély idő ez, ha hozzámérjük a javaslat korszakalkotó jelentőségéhez, a hozzáfűződő fontos kérdések nagy tömegéhez, s ahhoz a rendkívüli szerephez, melyet a katonai kérdések közéletünkben évtizedek óta játszanak. Milyen csekély idő ez ahhoz a tempóhoz képest, a mellyel a magyar törvényhozás általában dolgozni szokott! Hisz évek hosszú sora óta nem volt a magyar képviselőház előtt olyan törvényjavaslat, ha csak valamelyes nagyobb jelentősége volt, amelynek tárgyalása és elfogadása nem hónapokat vett volna igénybe. Két, három, négy hónapon alul nem adja a magyar parlament, még a véderőreformnál kisebb jelentőségű javaslatoknál sem. Mindenki emlékezhet, hogy még a koalíció idején, a mikor még a törpénél is törpébb minoritás volt csak ellenzéke a Ház minden oldalát óriási körben megtöltő többségnek, még akkor is mennyi ideig tartott el egy-egy fontosabb törvényjavaslat tárgyalása. Pedig az akkori balpárt olyan kisszámu volt, hogy még egy névszerinti szavazást kérő iv aláírására is alig tellett belőle.

Elenyésző ellenzék és a most tárgyalthoz fontosságban alig mérhető törvényjavaslatok mellett is alig ment két-három hónapon alul egy-egy törvényjavaslat tárgyalása.

Mi ehhez képest az a négy két, a mióta a

véderőreform körüli harc a parlamentben folyik! Miféle sajátságos tünet az, mely abban mutatkozik meg, hogy alig egy hónapos tárgyalása után egy korszakalkotó törvényjavaslatnak, sőt már jóval előtte, minden parlamenti munka végleges megakasztásáról beszélnek!

Megszokott dolog, hogy a politikában az emberek nem nagyon gondolkodnak, s csak momentán hangulatok után indulnak el. A mikor eltelik néhány hét beszéd és vita nélkül, üres, céltalan, unalmas technikázással, akkor a helyzet olybá tűnik fel az emberek előtt, mintha már egy örökkévalóság óta folynék a parlamenti időpocsékolás.

Senkisem hitte, hogy a véderőreformjavaslat komplexumának tárgyalása játszva, minden akadály nélkül fog menni. Sőt előre volt látható, hogy e kérdés körül, e melyben az utolsó másfél évtized alatt politikai életünknek legnagyobb válságai, felfordulásai keletkeztek, a melyben a jelenlegi ellenzéki pártok és vezérek legjobban exponálták mind az intranszigencia, mind az engedékenység irányában: hogy e kérdés körül heves és hosszantartó harc fog folyni.

A mikor ilyen előzetes megítéléssel indultak az összes illetékes politikai tényezők a véderővitának, igazán érthetetlen az a korai türelmetlenség, a mely az ellenzéki körökben uralkodik. A maguk unalmas technikázását nyilván ők is hosszadalmasnak találják, beszélnek a kormány-munka fennakadásáról, a munkapárt elernyed-

séről, hitegetik magukat győzelemmel és a mások türelmetlenségével. Közben pedig elfelejtik, hogy az egész szörnyű hosszúnak tetsző harc mióta folyik.

Ez a négy hét, ez a parlamenti tárgyalásainkban oly rövid időszak megvilágítja a helyzetet és megvilágítja a kormány minden türelmetlenség nélkül való nyugalmát, valamint a hirdette várakozási politikának helyességét.

Ez a várakozási politika nem először válik be. És jellemző vonása annak a konciliáns módszernek, a mely eléri az eredményt, a nélkül, hogy erős fegyverek alkalmazásával fájdalmas nyomokat hagyna akár az ellenfélben, akár a közlélemben. Az utolsó másfél év története bőséges anyagot nyújt annak bizonyítására, hogy mennyire bevált mindig a meg gondoltságnak és türelemnek módszere. Kormányralépésétől a választásokig, a miniszterelnök megingathatatlan nyugalommal járt el, tűrte a vágyakozásaiban megcsalódott pártok makacskodását, egyes elvadtak tintatartódobálását, az ország érdekében való indemnitás megtagadását, sa maga igazának győzelmét várva, semmiféle provokáló incidens által magát a megfontolás útjáról eltéríteni nem engedte.

Négy hét, bármily drága lenne is az ország ideje egyéb alkotásokra, csekély idő egy ilyen korszakalkotó reform történetében. Sőt mennél ádázabb az obstrukció, annál csekélyebb ez az időszak.

TÁRCZA.

Dorette.

Irta: **Drasche-Lázár Alfréd.**

— Ne tetessek még a kandallóra? Kialszik a tűz...
— Ne, édesem. Elég meleg van a szobában s szívesen elnézem a parázsból felszökdelő lángocskákat. Előbb a nagy fény, a mindent perzselő, mindent elemésztő hev, aztán az elhidegülés, a megsemmisülés...
— Ahogy akarod, Elemér. Nem volna jó, ha ismét megmérnéd magad?

— Minek? Talán azért mondd, mert... különöket beszéllek? Légy nyugodt, drágám. Már napok óta teljesen láztalan vagyok s a sebem egészen begyógyult. Ma le se fekszem vacsora előtt. Az ágyban mindig az az érzésem, hogy koporsóban vagyok. Pedig, Isten lássa lelkemet, nem bánám, ha már a föld alatt volnék! Mit is keresek én még itten?

— Jaj, Elemér, hogy mondatsz ilyet! Nem is tudod, mennyire bánt, ha így beszélsz!

— Bocsáss meg, szívem, hiszen igazad van! Azért nem kell mindent olyan komolyan venni, a mit mondok. Ezen is át fogok esni! Látnod, ha például akkor, mikor az a fegyver véletlenül elsült a kezemben, a sors más-ként akarta volna.

— Az nem volt véletlen...

— Micsoda? hát ezt honnét veszed? — Igazán nem rossz!

— Sajnálom, hogy ezt mondtam. De most, hogy egyszer kiszaladt a számon, nem is bánom. Hiába tagadod, kedves barátom, mindent tudok. Mindent!

— Dorette!

— Igen, igen.

— Ez lehetetlen! De ki mondta volna neked?

— Senki. Véletlenül jöttem rá. Azt gondoltam, hogy abban a pillanatban meg kell halnom. De én is csak ember vagyok, úgy mint te. Én is felgyógyultam. Ó, a mi természetünkkel sokat lehet kibírni! Arra születünk, hogy szenvedjünk.

— Dorette, én... én... igazán nem tudom, hogy mit szólnak, de — elhiheted nekem — zavarban vagyok. Tudom, hogy cselekedetemem nem igen fogod megérteni, hogy hallgatásomat bizalmatlanságnak fogod minősíteni... Bocsáss meg nekem, Dorette, édes kis Dorettem!

— Már régen megbocsátottam. Hisz itt vagyok melletted, ápollak s még most is minden tölem telhetőt követek el, hogy felvidítsalak. Mosolygok, nevetek, látod? Ne zongorázzak? Majd eljátszom neked azt a...

— Ne, ne, édes Dorette. Inkább ülj ide mellém, add ide a kezedet s ne szóljunk semmit... Mint valamikor, régen, mikor egymás mellé bujtunk... s álmodoztunk ifjú boldogságunkról...

— Ma már csak sirathatók a boldogságunkat.

Kérlek, ne engedd át magad ezeknek az érzelmeknek. Ennek semmi célja s még egészen tönkre fogod tenni az idegeidet!

— Igazad vad! Az idegeim! Látnod, ezek a szerecséltlen idegek vittek arra az átkozott lépésre! Nem tudtam, mit csinállok...

— Ugy...

— Talán nem hiszed el?

— De. Ha mondd?... Vagy, nézd, beszéljünk inkább őszintén egymással! Hidd el, jobb lesz rád, de rám nézve is! Ez az állapot tarthatatlan! Mi ezt nem tudjuk kibírni!

— De Dorette! Mit akarsz ezzel mondani?

— Kérlek, édes Elemérem, ezt a szerepet nem lehet végigjátszani! Ennek előbb-utóbb rossz vége lesz.

— Most már sehogy sem értelek...

— Nézd, Elemér, hisz már az imént mondtam, hogy mindent tudok! Hogy oly érzések vettek rajtad erőt, a melyek ellen hiába minden küzdelem, mert erősebbek, mint mi vagyunk! Beleszeretted Leonóraba...

— Dorette! tehát tudod...

— Mondtam, hogy tudom.

— Tudod és — nem vetsz meg? Nem undorodol tölem? Kezet fogsz velem, megcsókolsz, ápolasz... Dorette! Én nagyon nyomorult vagyok!

— Ezt ne mond, kedves barátom! A mi veled történt, az még velem is megeshetett volna. Ez ellen

GS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK! Legolcsóbb butorbevásárlási forrás! ERDÉLY LEGNAGYOBB BUTORGYÁRA!

Mestitz Mihály és fiai

butorgyárosok

Marosvásárhelyt Széchenyi-tér 41. szám. Kolozsvárt, Unió-utca 7. szám. — Csakis kitűnő minőségű árukat hoz forgalomba és azokért a legmesszibb menő jótállást vállalja. — Hitelképes egyéneknek árfelemlés nélkül részletfizetésre. — Vidéken meghívásra bemutatjuk gazdag mintagyűjteményünket. — **Menyasszonyi kelengyék rendkívül nagy választékban!** —

Fűrészgárunkban mindennemű épületfa, deszka, lécz, zsindely és elsőrangú tügyfaparkett, olosón kapható

Az ellenzék, amikor hosszúnak, válságot termő hosszúságúnak hirdeti a maga technikázását, csak áltatja magát és csak a saját türelmetlenségét árulja el. És ez így van jól: hadd türelmetlenkedjenek ők, akik azt hitték, hogy négy hét alatt győzelemre vihetik a maguk rossz ügyét. A munkapárt a jó ügy diadalára több időt számított és nem áltatta magát. Mennél türelmetlenebb és idegeesebb az obstrukció, annál nyugodtabb a védőreform hiveinek tábor.

Tájékoztató

azon kötelezettségekről, melyekkel a kereskedők és iparosok tanoncaik iránt a vallási, erkölcsi és iskolai dolgokban viselkedni tartoznak.

(Folytatás és vége.)

De ha már ilyen pontosan kell betartani az újonnan jött tanoncok iskolai beiratását, természetesen még nagyobb pontosságot igényel a régi tanoncok beiratása. Minélfogva a főnökök kötelesek meglevő, vagy szeptember 4-ikéig hozzájuk belépő tanoncaikat **szept. 1—4. napjain** a kiszabott időben az iskolába beírni, a többi pedig a hozzájuk való belépés napján. Mert ha ezt nem teszik, a 2085—1907. számú miniszteri rendelet szerint: „Az elsőfoku iparhatóság (a közvetlen következő napokon) köteles megállapítani, hogy mely tanoncok nincsenek a tanonciskolába beiratkozva. Ezeknek munkaadóit azután köteles haladéktalanul megidézni s ellenük az ipartörvény alapján a kihágási eljárást megindítani“.

És ezen kötelezettség alól nem mentesek a vidéken dolgozó kőművesek, ácsok, lakatosok, szobafestők s a többi sem, ők is kötelesek tanoncaikat a maga idejében, szept. 1—4. napjaiban bejelenteni és beírni, mivel a vidéki munka csak arra jogosítja fel őket, hogy tanoncaik iskolamulasztás miatt ne legyenek megbüntethetők, ha a vidéken való tartózkodást s annak idejét az igazgatónál előre bejelentik. A szabályzatban a 32. §-nak d) pontja alatt erről ugyanis csak ennyi szó van: „A mulasztást következő okokkal lehet kimenteni: d) Ha a tanonc bizonyos időre vidéken dolgozik, ami az igazgatónál előre bejelentendő“. De egy szó sincs a szabályzatban arról, hogy ezek az iparosok tanoncaikat akkor irathatnak be az iskolába, mikor a vidékről haza jönnek. Ám ezeknek a tanoncoknak a kellő időben való beiratkozása nem is jár az iparosra nézve semmi nehézséggel, hiszen ha ő maga, vagy egyik meg-

bizott tanonca a kijelölt időben nem jöhet haza, a posta rendelkezésére áll s egy tíz filléres levélben ezt a dolgot elvégezheti, amiként már eddig is több távollevő iratta be ilyen úton tanoncait.

Ám ezen kötelezettség alól azok a mesterek (kereskedők) sem mentesek, kiknek tanoncai az iparos vagy kereskedő tanonciskola III. osztályát már jó sikerrel elvégezték. A beírásra a kijelölt napokon ezeknek a tanulóknak is jelentkezniük kell, minthogy az iskolai szabályzatnak csak a 19-ik §-a szól róluk és csak annyit mond, hogy „a III. osztályt jó sikerrel végzett tanonc, ha tanítási ideje még le nem járt, a rajzon kívül a többi tanulni valók alól felmenthető“. Tehát ezek tovább is tankötelesek. A kereskedők esetleg kaphatnak felmentést, de azt a beiratás idején kell kérni a tanfelügyelőségtől s ezért ezeknek is jelentkezniük kell.

Végül azon kötelezettség alól, hogy tanoncaikat a kijelölt időben az igazgatóságnál bejelentésük, azok az iparosok és kereskedők sem mentesek, kik tanoncokul középiskolai IV. osztályt jó sikerrel végzett tanoncokat vesznek fel, mivel ezen tanoncok is tankötelesek. Az ipariskolai szabályzat 21. §-ának a) pontja szerint ugyanis ezek az iparos tanoncok: „a **rajz és szaktárgyak tanulására kötelezendők**“, a kereskedő iskolai szabályzat szerint pedig „ezeket a tanoncokat a **tanítótestület osztja be az osztályokba**“. Ennek oka ugyanis az, hogy a szabályzat 15. §-a szerint az iparos és kereskedő iskola I. osztályába csak azok a 12 évesnél idősebb tanoncok vehetők fel, kik a mindennapi népisiskolát jó sikerrel elvégezték. Ez pedig hat osztályos, mellyel a középiskola II-ik osztálya egyenrangú.

Az iparosoknak és kereskedőknek azért is tanácsos tanoncaikat szept. 1—4-ikén beírni az iskolába, mert ha valami jogos kérésük van, azokat az iskola csak ezen feltételek mellett tudja — ha lehet — teljesíteni.

5. A beiratás után a **mester (kereskedő) köteles tanoncát a megfelelő olvasókönyvvel azonnal ellátni**, mert az 5935—1888. számú keresk. miniszteri rendelet szerint: „Azt, hogy a tanoncot a munkaadó vagy a tanonc szülője, illetve gyámja látja-e el taneszközökkel, a tanoncszerződés határozza meg, a tanoncnak taneszközökkel való ellátásáért azonban mindig a munkaadó felelős“.

6. A beiratás után köteles a mester (kereskedő) arról is gondoskodni, hogy **tanonca pontosan eljárjon az iskolába**, mert az Ipartörvény 62. §-ának c) pontja szerint: „Az iparos köteles tanoncát az iskolába járásra szorítani“. Ez a „szorítani“ szó azt jelenti, hogyha maga a tanonc nem akarja járni iskolába, a mesternek még akkor is gondoskodnia kellene róla, hogy

az az iskolába eljárjon. Annál kevésbbé van joga arra a mesternek, hogy tanoncát meg **nem engedett okok miatt az iskolából visszatartsa**. Ezt igazolja az iskolai szabályok 34. §-a, mely szerint: „Ha az iparos (kereskedő) nem gondoskodik arról, hogy tanonca az iskolát pontosan látogassa, akkor az ipariskolai bizottság köteles ezt a körülményt további eljárás végett az iparhatóságnak bejelenteni“.

Ide jegyzem az iskolai szabályok 32. §-ának azon pontjait, melyek miatt szabad, esetleg kell a tanulót az iskolától elvonni:

- a) „Ha az iparos tanonc **komoly betegségbe esik**.“
- b) Ha a tanonccal egy lakáson levő családtagok **valamelyike ragályos betegségben van**.
- c) Ha a gazda vagy tanonc **családi körében haláleset fordul elő**.
- d) Ha a tanonc **vidéken dolgozik vagy országos vásárra megy, ami az igazgatónál előre bejelentendő**“.

Ezeknél fogva nem szabad a tanoncot **iskolai időben** se haza eresztetni, se munkával elküldeni, se sürgős munkáért, vagy kicsinyes betegség miatt az iskolától elvonni. Az iskola a felekezeteiket az ő különleges nagyobb ünnepeiken amúgy is szabadságolja.

Ugyanezen §. végén ez áll: „**Mulasztásnak vétetik a tanonc késői megjelenése is**“. Hat órákor este pontosan az iskolában legyen minden tanuló; a kereskedők pedig hetenként egyszer **öt órákor**, a többi napokon szintén **hat órákor** este. Tanulás csak így lehetséges és **sehogy másképpen s aki ehhez hozzá nem járul, az nem akarja, hogy tanonca valamit tanuljon**.

7. Köteles az iparos és kereskedő az iskolai szabályok 32. §-a szerint: „**az iskolai mulasztásokat személyesen vagy írásban igazolni**“. Ezt természetesen kellő időben kell megtenni, mert az igazgató is köteles a mulasztásokat havonként kétszer bejelenteni s ha az igazgató az igazolványokat a terminusokat megelőző időről ezekre a terminusokra nem kapja meg, akkor az illetőket kénytelen mint igazolatlan mulasztókat bejelenteni s az ezután érkezett igazolványoknak semmi hasznát sem tudja venni. Ez volt az oka a múltban is a bejelentések egy tekintélyes részének.

Az igazolványokat legjobb, ha a tanuló a mulasztás után azonnal magával hozza, de ha ez nem történhet meg, akkor gondoskodjanak a főnökök arról, hogy az igazolvány a hónap 1—15. napjában történt mulasztásokról a hónap 15-ikéig, a hónap második felében történt mulasztásokról azon hónap utolsó napjáig az igaz-

nem védekezhetünk. De őszintébb lehattél volna hozzám. Ezt megérdemeltem volna.

— Istenem, kimélni akartalak, egyetlen Dorettem s magammal akartam vinni a titkomat a sirba!

— Ez nagyon nemes szándék volt részedről, de nem tudom, mit tettél volna, ha Leonóra nem utasítja vissza ajánlatodat? Akkor is fegyverhez nyúltál volna?

— Dorette, megáll az eszem! Tehát azt is tudod, hogy Leonóra úgy bánt el velem, a mint megérdemeltem?

— Egyszerűen úgy viselkedett, a mint tisztességes leányhoz illik. Nem voltál szabad abban a pillanatban, mikor hozzá közeledtél. Száz más nő talán másként cselekedett volna az ő helyében. Ő nem. Helyesen tette.

— Igen, igen, helyesen tette! Természetesen... Ma már én is belátom. Így csak Leonóra viselkedhetett!

— Én is így tettem volna, légy nyugodt!

— Tudom, tudom, édes Dorette! Istenem — sohasem hittem volna, hogy ilyen nyugodtan, nemesen foghatnád fel a helyzetet! Meg is ígérem neked, megesküszöm...

— Megállj, szerencsétlen! Ne ígérj semmit! Tudom, hogy most megszánsz, hogy sajnálsz, hogy bizonyos áldozatokat is hoznál, ha azokkal visszaadhatnád nekem elvesztett boldogságomat. Ezt tudom s ez is csak azt mutatja, hogy milyen jó szíved van. De ez nem — szerelem...

— De szeretlek, édes Dorettem! Imádlak!

— Az édesanyádat is szeretted, Elemér...

— Biztosíthatlak, hogy ez...

— Ne mondj olyat, a mit magad sem hiszel el! Istenem, minek is van hazugság a világon!

— De hiszem! Tévedtem, pillanatra elment az eszem, meggondolatlanul viselkedtem... de bűnhődtem is érte, keservesen bűnhődtem! Most pedig még jobban, még bensőbbben foglak szeretni!

— Milyen boldog volnék, ha ez igaz volna!

— Eszküszöm, Dorette...

— Hamisan esküdnél! Mert még most is szereted Leonórát. Az nem volt szalmatűz! Ez volt az első, igazi: egyetlen nagy szerelmed, a mely mellett minden egyéb érzés eltölpül...

— Dorette, igazán...! Mivel bizonyítsam be neked...

— Mivel? Előbb hadd kérdezzek tőled valamit...

— Akármit!

— Ha most, ebben a pillanatban megtudnád, hogy Leonóra csak azért utasította vissza vallomásodat, mert nő ember vagy, hogy azonban alapjában véve nagyon, de nagyon szerelmes beléd s akármikor ezer örömmel hozzád is menne, ha szabad volnál: akkor is úgy gondolkodnál, mint az imént mondtad?

— Ez lehetetlen, ez egészen ki van zárva, édes Dorettem! Ha nő igazán szeret férfit, nem viselkedhet vele szemben úgy, mint Leonóra velem tette. Ez képtelenség!

— De mégis! Ha így volna?

— Ha így volna? ... Kérlek, ne is beszéljünk róla. Most, hogy látom, mennyire szeretsz, most, hogy ismét bennem is teljes erővel felébredt az irántad való mély érzésem, a mely csak egy pillanatra homályosodott el, most már el sem tudom képzelni, hogy valami kor... hogy én voltam, a ki...

— Ne folytasd, Elemér! Nem mondasz igazat. Mást gondolsz...

— De Dorette!

— Nem, nem. Ennek vége. Most már látom. Azért fel a fővel barátom! Hisz neked nincsen okod a szomorúságra. Leonóra szeret, imád...

— Dorette! Miket beszélsz már megint.

— Igen, Elemér, Dorette szeret. Nála voltam ma délután, mert ezt a bizonyítalat, hazug állapotot nem bírtam elviselni. Tisztán akartam látni. S ő — igen, ő eleinte habozott, védekezett. Félt tőlem, De a végén mégis csak bevallotta, hogy szeret téged. Hogy imád. Hogy bele fog halni, ha nem lehet a tied...

— Dorette! Lehetséges volna? Igazán igaz ez? Ő szeretne? De akkor miért? Hisz ez — hisz ez —

— Istenem, olyan izgatott vagyok — bocsáss meg — De minek is mondasz nekem ilyeneket?

— Boldog vagy most, Elemér?

— Dorette, kérlek, hogy mondhatsz ilyet? — Már hogy volnék boldog? — Hát te — hát te — önmagadra nem gondolsz?

— De magamra is gondoltam. Megtettem a kötelességemet. S most szabad vagyok.

— Dorette —

— Igen. El fogunk válni s te elveszed Leonóart. Ez természetes.

— Dorette, édes jó kis Dorettem... hát már nem szeretsz semmit sem?

— Nem. Nem szeretlek,

— Nézd egyetlen Dorettem, hisz én azért szeretlek, — hisz én csak olyan szegény bolond vagyok! Érttem, hogy haragszol rám, meg is érdelem... De kell, hogy jó barátok maradjunk! Szükségem van rád! Hallod? Dorette!

— Ne nyulj hozzám, mert gyűlöllek!...

Haas Fülöp és Fiai
GYÁR: SOPRON.

szőnyeg- és butorszövetgyárosok Kolozsvár, Unió-u. 3.
Nagy választék szőnyeg- és butorszövetekben, szövet- és csipkefüggönyök, paplanok, linoleum, viaszos-vászor és valódi perzsaszőnyegekben. Szálloda- és fürdőberendezések.

gató kezébe jussanak, mivel az igazgatónak a hónap 15-ikén és utolsó napján kell jelentést tennie.

Az igazolásokat postán is lehet beküldeni nyílt levelezőlapalattal öt fillérért.

És itt azt is megjegyzem, hogyha a vidéken dolgozó tanoncokról előre bejelentik, hogy meddig dolgoznak vidéken, akkor ezen ideig nem szükséges igazolványt küldeni. Minden egyéb esetben kell havonként kétszer igazolványt küldeni.

Igazolni kell a késői iskolai megjelenést is. Ha tehát a főnök oka, hogy a tanonc későn jön az iskolába, hozzon magával igazolványt, különben a tanoncot büntetés éri s igaztalanul mi sem szeretnénk büntetni.

Mulasztást igazolni csak a fennebbi a—d) alatt jelzett okokkal lehet.

8. Itt most az a kérdés merül fel, hogy az iparosok és kereskedők honnan tudhatják meg, hogy a tanoncok mulasztottak-e vagy sem és mikor mulasztottak? Ugyanis a tanoncok akkor is mulaszthatnak, amikor a főnökök őket iskolába küldik.

A felelet erre igen egyszerű. Ugyanis az iskolai szabályzat 31. § a szerint: „A tanuló megjelenése az iskolában **Ellenőrzőkönyvecskével igazoltatik**“, melyben a tanítók a megfelelő napokon vagy bélyegzővel, vagy írással jelzik a tanuló jelenlétét az iskolában. „A hol a tanító a jelenlétet jelezte, ott a főnök is köteles a könyvecskét két hetenként aláírni“. Most már világos, hogyha a főnök az aláírás idejét a hónap 15-ikére és utolsó napjára teszi, azonnal észre fogja venni, hogy tanonca mikor nem volt iskolában, csak azt kell tudnia, hogy tanoncának a hét melyik napjain kell iskolába jarnia. Ezt pedig magának megjegyezheti s így a dátumokban is el tud igazodni.

Ez a körülmény azonban azt is biztosítani fogja, hogy a tanoncok az „Ellenőrzőkönyvecskét“ se el ne vesztik, se szét ne tépik.

Fájdalom, az iskola ezen ideig még nincs azon helyzetben, hogy a mestereket jelentésének megtevése előtt a mulasztásokról értesíthetné, mert olyan közbesítője nincs, akivel rendelkezhetné.

9. Ha az iparosnak olyan mestersege van, melynél fogva tanonca a szabályzat 21. §-a alapján kérheti a rajztanulás alól való mentességet, „A mester kérheti ezt“, de amíg ezt a tanfelügyelőség megadja, a főnök önhatárolgatva a tanoncot az órától vissza nem tartathatja, sőt ha a rajz helyett a menteseknek más tanfolyam rendeztetik, a főnökök kötelesek erre a tanoncot elküldeni.

10. Az ipartörvény 67. §-a szerint végül: „A tanviszony befejeztével az iparhatóság a tanoncnak bizonyítványt állít ki, melyben az iskolai bizonyítvány adatai felemlítettnek.“ Ez az ugynevezett tanonc- vagy felszabadító bizonyítvány. Az ipartörvény sehol sem hatalmazza fel sem az iparosokat, sem a kereskedőket arra, hogy ezt ökmaguk állíthassák ki. S ezért a tanoncidő lejártát minden főnök köteles az iparhatóságnak bejelenteni. Amíg pedig a tanonc a tanoncbizonyítványt meg nem kapta, addig mindig tanonc és köteles iskolába járni, mert a törvényben csak a fennebbi intézkedés van és nincs a tanonc és a segéd között semmiféle állás törvényesen rendezve.

11. Hogy pedig az ipartörvény az ezen irat 1—10. pontjában felhozottakat komolyan veszi, tanulság erre ennek a törvénynek a 157. §-a, mely első pontjában így szól: 20 frttól 200 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő a) aki ezen törvénynek a tanoncok felvételét, alkalmazását és a velők való bánásmódot szabályozó rendeleteit áthgája vagy iskolai oktatására vonatkozó köteleességeit nem teljesíti.“ Bizonyítják továbbá a 71. és 72. §-ok második részei, melyek szerint a tanoncok szülői hasonló okokból a szerződést felbonthatják. Bizonyítja a 160. §., mely szerint ezen okokból a mester tanonctartó jogát elveszítheti.

Azonban az iparosoknak és kereskedőknek nem ezen büntetésektől való félelem miatt kell tanoncaik iskoláztatását a törvény és szabályok pontos betartásával előmozdítani, hanem állásuk és hivatásuk megbecsüléséből és egyéni becsületük fentartásából, mely végre is a szerződés megtartásával kapcsolatos.

Avéd Jákó,
tanoncisk. igazg.

UJDONSÁGOK.

Gyulafehérvár 1911. augusztus 13.

— **Kitüntetés.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Róth Frigyes gyulafehérvári törvényszéki fogházfelügyelőt nyugalomba vonulása alkalmából elismerésül az arany érdemkereszttel tüntette ki. A királyi kegy elismerő sugara hosszú, kifogástalanul töltött nehéz szolgálatban szerzett érdemeket jutalmaz. A szép kitüntetés alkalmából a közbecsülésben álló fogházfelügyelőt számosan keresték fel szerencsekívánataikkal.

— **Eljegyzés.** Kudler Gusztáv utászörzmester, Kudler Ferenc derék polgártársunk fia eljegyezte Kremes Mihálynak szép és kedves leányát, Emmát.

— **Abrudbánya város nagyközséggé alakul.** Amint az „Abrudbánya és vidéke“ írja, Abrudbányán egy ívet köröznék a város polgársága között, a melyet már sokan aláírtak s a legközelebbi közgyűlés elé valószínűleg be is terjesztenek. A mozgalom a nagy pótlódó miatt indult meg, hogy Abrudbánya város kis száma, kevés keresetű, eladósodott polgárai a jelenlegi amugy is nehéz megélhetési viszonyok között a 150 percentes pótlódót nem bírják. Pedig mindenki tisztában van azzal, hogy Abrudbányának, mint városnak és mint egy nagy nemzetiségi vidék központjának milyen fontos nemzetiségi és kulturális hivatása van. A kormány segítségét remélik, hogy a terhet enyhítse.

— **Próbátáncestély.** F. hó 5-én tartotta igen szép számu közönség jelenlétében az évente hozzánk látogató és már igen jól ismert okl. táncitanítónőnk Fényes (Friedmann) Janka próbátáncestélyét. A programmban jelzett és bemutatott táncdarabok igen jól sikerültek. A műsorból először is kiemeljük Baruch Aliskát és Fuchs Lacikát, kik a „Bohém v. Néma Balettben“ páratlan ügyességgel és kedvességgel táncoltak, továbbá az „Orosztánc“ szereplőit Weisz Reginát, Nesztor Ibolykát, Révai Ferikét és Löw Karesikát, kik szintén dicséretet érdemelnek. Általában megjegyezzük, hogy a többi táncdarabok is, „Magyar Solo“, „Tirolienne“, „Cigánytánc“, „Tarantella“, „Spanyoltánc“ mind igen jól sikerültek. Az estély betetőzését azonban a „Lepketánc“ képezte, melynek szereplői kifogástalanul megállták helyüket. Itt felemlítjük Morenó Teresit, Weisz Ilonkát, Fuchs Erzsikét, Engel Annuskát, Weisz Bellát, Bürger Babit, Deutsch Teklát és Reinfeld Ellát, kik ezen remek táncukkal elismerést és sok tapsot arattak. Műsor után tánc volt reggelig!

— **Házasságok.** A gyulafehérvári anyakönyvi hivatal a következő házasságokat hirdeti: Jakab Elek Gyulafehérvár — Kandon Ludovika, Franciska Terézia Gyulafehérvár. Marginean György Gyulafehérvár — Pitea Éva Gyulafehérvár.

— **A Capfenstreich!** Mi gyulafehérváriak valóban irigylésre méltók vagyunk. Van itt mindenféle intézmény, ami jó üdvös, ha egy kis jóakaratu fantáziával... mindazt, ami nincs: úszoda, kiránduló-helyek stb. képzeletünkben átéljük. Még katonazenénk is van! Ennek azonban van egy kis bibije. Nem tudom mi a célja az ugynevezett Capfenstreichnak, de ha az a célja, hogy a lakosság élvezetére szolgáljon; akkor teljesen céltévesztetten „lejtik“!! Ezen capfenstreich nem egyéb, mint a legprononciáltabb ironia! vagy talán nem ez? A banda alig mutatkozik, s még nem hangzott el a „Strammer Marsch“, máris látjuk a Rückwärtskonzentrirungot, míg a publikum, mely oly kedves volt a piacon megjelenni, hoppon maradt a sötétségben. No azért nem volt érdemes kijönni! Másutt nem ilyen a apCfenstreich; ott, ha már az ember oda megy, van értelme, mert akárhányszor szépen előadott klasszikus darabot is végighallgathat, nálunk azonban ez is olyan, mint a nesze semmi... Egy ajánlatot teszek a tisztelt zenének: ha nem tartja érdemesnek a takarodóval kapcsolatosan egy kis „piaci“ térzenét is csinálni, akkor jobb, ha abba hagyják, mert egy fél marschert valóban nem érdemes mondani: Menjünk a Capfenstreichhoz.

Egy polgár.

— **Megtámadott erdőőr.** A magyarigeni járásban még mindig napirenden vannak az erdőkihágási esetek. E hó 4-ikén Schreiber Lajos erdőőr a magyarigeni határban több igenpataki lakos kecskéjét tilosban kapta s be akarta hajtani, hogy a tulajdonosok kideri-

tése után a további eljárást megindítsák. Borkea Teofil és Zsorzs Florea igenpataki lakosok a közelben kaszáló nyolc társukkal Schreiber szándékát meg akarták akadályozni és kaszájukat kézbe kapva elébe állottak, hogy a kecskéket engedje szabadon. Schreiber figyelmeztette őket, hogy ne akadályozzák hivatalos eljárásban; de az igenpataki kaszájukat ütésre emelték, mire Schreiber elsütötte seréttel töltött fegyverét. A lövés Borkea Teofil mellett találta s ez nyomban meghalt, Zsorzs Florea pedig könnyebben megsebesült. A többiek elmenekültek.

— **Uj postahivatal megnyitása.** Alsócsora községben e hó 11-vel uj postahivatal nyílt meg, mely teljes fel és leadó szolgálatot teljesít és a postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is működik. Az uj postahivatal kézbesítő köre Alsócsora és Alsótárlaka községekre terjed ki és összeköttetését a postahivataltól Tartaria (Alsótárlaka) megállóhelyre naponként kétszer közlekedő gyalogküldöncjártat közvetítésével a Budapest—Gyulafehérvár 5. és a Gyulafehérvár—Budapest 6. sz. mozgóposták útján nyeri.

— **Eltévedt lövés.** Kedden d. u. 2 óra tájban egy a Honvéd-utca irányából jövő flobert golyó a Traján-utca egy házában vasalással foglalatokodó Gondos Elek közvetítő mostoha leányát, balkarján találta. A sebesülés nem súlyos. A rendőrség a nyomozatot megindította.

— **Versenyárgyalás tűzifa szállítására.** A helyi kir. törvényszék elnöke a kir. törvényszék, járásbíró, ügyész és fogház helyiségeinek fűtésére az 1912. évben szükséges 500 m³ usztatlan hasábos bükfka és mintegy 1200 mm. hazai darabos köszén szállításának biztosítása céljából zárt ajánlati tárgyalást hirdet. A versenyárgyalás ideje f. évi szeptember hó 4-nek d. e. 10 órája, mely határidőig a zárt írásbeli ajánlatok beadandók. Bónatpénz az ajánlati összeg 5%-a. Közelebbi feltételek a helyi kir. törvényszék elnöki irodájában tudhatók meg.

— **Edison-mozi.** Gollmann mester lankadatlan törekvéssel van azon, hogy előadásait állandóan fővárosi nívón tartsa. A múlt héten előadott „Tűzes vér“ című mozgószinmű, mely itt is élénk feltűnést keltett, ennek legfényesebb bizonyítéka. A mai műsor, a melynek száma a következőkben adjuk, semmivel sem marad az előzők mögött: 1. Sport Indochinában. (Természet után.) 2. Kórikus bikaviadal. (Humoros.) 3. Pathe Journal. 4. A gyarmatos leánya. (Szinjáték. Színezett felvétel. 5. Az amerikai nő csele. (Salon komikum.) 6. Törvényesen halott. (Megható.) 7. A vezető nélküli mozdony. (Szenzációs amerikai felvétel.) 8. Mórlel akarja magát csukatni! — Kedden, augusztus hó 15-én nagy elite előadás.

— **Zongorabarátok figyelmébe.** Mielőtt zongorát vásárol, saját érdeke, hogy ajánlatot kérjen Farkasházi és Biró cégtől (Budapest, V. Váci-körut 12), hol csakis elsőrendű külföldi gyártmányok tíz évi jótállással legolcsóbban kaphatók. Bérmentes szállítás. Meg nem felelő hangszerek költségmentesen kicseréltetnek. Kényelmes részletfizetések.

— **Fegyvertulajdonosok figyelmébe.** A városi tanács felhívja mindazokat, kik vadász vagy egyéb fegyver tulajdonosai, hogy fegyvereiket a városi adóhivatalban kapható bejelentési iven f. év augusztus hó 15-ig multhatatlanul jelentsék be.

— **Szalma és tüzelőanyag szállítás.** A cs. és kir. 12. hadtest hadbiztosága a hadtest kerületébe tartozó állomások részére szükséges jövő évi szalma és tüzelőanyag szállítására árlejtést hirdet. Az árlejtés határidője folyó augusztus hó 16. és 17-ike. A közelebbi feltételek a helyi cs. és kir. élelmezési raktárnál tudhatók meg.

— **Gyomor-bélhurutnál és elhújasodásnál a Ferenc József-keserűviz gyógyhatása páratlan.**

Dr. Leube tanár, a Würzburgi klinika igazgatója, különösen ebben az irányban próbálta ki ezt a csodás összetételű gyógyvizet és véleményét a következőkben összegezte: „Belkóródámon nyert eredményeim alapján bizonyítom, hogy

A főváros központján. Villamos megálló 10 perc a központi és nyugati pályaudvarhoz. 80 legmodernebben berendezett szoba. ■■■■

Augusztus hó elsején megnyílt az

Budapest, VII. Hársfa-utca 59. sz. (Király-utca sarkon.)

■■■■ Tulajdonos: POLLÁK JÓZSEF. ■■■■

EDISON-SZÁLLODA

Hideg és meleg vízvezeték. Központi fűtés, villanyvilágítás. Figyelmes kiszolgálás. Értekezés minden modern nyelvben. Szobák 3 koronától! ■

a „*Ferenc József*“-viz hatása biztos és még akkor sem okoz kellemetlen mellékhatást, ha nagyobb adagban használják. Sőt még oly esetekben is, hol a bélnyákhártya izgatott, jelesül a hashártya izgatottsággal párosult vakbélgyulladás idülési szakában, a *Ferenc József*-viz fájdalom nélküli székletet okoz.

A valódi *Ferenc József*-keserűvizből mint rendszeres adag egy boros pohárral reggel éhgyomorra véve elégséges. Az ásványvizkereskedések árúsítják.

— **Gyermekek bélhurutja és az ellene való védekezés.** Kimerítő statisztika hiteles adatai szerint, az első gyermekév halálzásainak 60—70%-a az emésztő szervek megbetegedéseire esik. Hogy ezek a megbetegedések a hibás táplálkozásból erednek: nem szorul bizonyításra. A nyári forróság, a máskor sem megbízható tejben ilyenkor nyüzsgő baktériumok, az általuk okozott vegyi bomlása a tejnek, alig észrevétő indispozitio a gyermeknél és beköszönt minden rémével a rettegett bélhurut, az orvosoktól tálálóan gyermekkolerának bélyegzett betegség. De azért adjunk tejtáplálékot a gyermeknek; csak hogy olyat, a melyik nem bomlik, a melynek állandó összetételét sem hőmérsék, sem helyi viszonyok megváltoztatni nem képesek: az alpesi tejből készült, abszolút csiramentes, abszolút tápláló becsü és soha sem bomló Nestlé-lisztet.

— **Phosphatine Falières** a neve annak a tápszernek, amellyel manapság már minden aggodalom nélkül lehet a gyermeket az elválasztás időszakában táplálni. E kiváló tápszer biztosítja a csontrendszer fejlődését és erőteljessé neveli a gyermeket. Kapható a gyógyszerárakban dobozonként, amely 3 hétre elegendő 3 kor. 80 fill.-ért.

— **Pöstyén-fürdőn** építették most a világ legnagyobb rádium emanációs helyiségét. — A természetes iszapfürdő fölött kb 7000 m³ légür állandóan telítve van a rádium páráival, amelynek belégzése a tudományos kutatás szerint rendkívül elősegíti a források gyógyító hatását. Ez az új alkotás kétségkívül hatalmas lendületet ad Pöstyénnek, ahol körülben az idén is közel 15,000 beteg keresett gyógyulást.

— **A hálósobák réme,** a poloskák kiirtása eddig a lehetetlen dolgok közé tartozott. Mióta azonban a Löcherer Cimexinnel történtek próbák, beigazolódott, hogy a Cimexin nemcsak az élő poloskát pusztítja el nyomban, de a Cimexin hatása folytán a peték rögtön kiszáradnak és többé ki nem kelnek. A Cimexin mindenütt használható, szövetet, bútort, falat, vagy festést nem piszkít, nyomot vagy foltot nem hagy. Moly ellen egyedüli biztos szer. Kapható: Fröhlich Gyula gyógyszerárakban Gyulafehérváron, valamint a készítőnél: Löcherer gyógyszerésznél Bártfán.

I R O D A L O M.

* *A magyar liturgia.* Közismert azon mozgalom, a melyet a gör. szert. kath. magyarok a magyar nyelvnek az egyházban való érvényesülése érdekében illetékes helyen indítottak és a melynek élén a nagy tudomány Vályi János dr. eperjesi és Firczak Gyula ungvári püspök állottak. Innen-onan tiz esztendeje mult el a gör. szert. katolikus magyarok római nagy zarándoklata óta. Ezen idő alatt nagyon megerősödött és tért hódított a vágy a más nyelvűekkel való egyenrangúsításért, mert az iskolák állandóan nevelik és növesztik azt a tábor, a melynek ereje előbb-utóbb ki fogja vinni a teljes sikert. Hogy a tanuló ifjúság a görög szertartás rendjét megkedvelje és szeretettel megőrizze, az említett két püspök tanfériai megfelelő tankönyveket szerkesztettek magyar nyelven. Ilyen tankönyv fekszik most előtünk „A görög katolikus szertartás elemei” címen, a melyet Számán István eperjesi egyházmegyei m. tanfelügyelő irt a népiskolák használatára. Ezen kis könyvecske nagy célt akar szolgálni: erősíteni az új nemzedéket hitében és magyarságában. Szerző e tankönyvét püspökének, Vályi János dr. nak ajánlja, mint a népnevelésügy nagylelkű pártfogójának, a ki egyházmegyéje iskolaügyét fölvirágoztatta. A kis tankönyv illusztrációkkal

is el van látva, bolti ára 60 fillér és a közoktatásügyi Miniszter legújabb rendelete értelmében hazai papírra van nyomva, hazai öntőműhelyből kikerült betűkkel. Az érdekelt iskoláknak és tanítóknak mutatványpéldányt szívesen küld Lévai Mór könyvkiadóhivatala Ungvárt, a kinek kiadásában a könyv megjelent.

* *A „Vasárnapi Ujság”* augusztus 6-iki száma szép és szemléletes képek egész sorával mutatja be a verespataki aranybányászatot, s a közelmúlt napok aktualitásai közül a balatonalmádi gyermekszanatórium megnyitását, a parlamenti obstrukció érdekesebb jeleit, a mult vasárnapi választójogi népgyűlést, a tűzvész pusztítását Konstantinápolyban, a vadállatok szállítását az állatkertbe, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Kafka Margit regénye, Farkas Imre és Balla Ignác versei, Junius, a most elhunyt kitűnő író tárcacikke, Atherton angolból fordított regénye. Egyéb közlemények: Zilahy Kiss Béla (Junius), Jekelfalussy Lajos, Vértesi Arnold; Kriza János, Tiszti Lajos arcsképe, Lantelme asszony, a Rajnába fült párisi színész képe, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetemutca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

* *Vakációzó gyermekek,* akármennyi szórakozással kínálkozik nekik ilyenkor nyáron a természet, mégis csak elő-előveszik Sebők Zsigmond és Bendek Elek képes gyermeklapját, a Jó Pajtás-t, hogy a játékban, fürdésben elfáradva, olvasgassanak benne. S a lap ki is elégíti érdeklődésüket, minden száma tele van csupa élvezetes és kedves közleménnyel. Legújabb, augusztus 13-iki számába Ábrányi Emil irt verset, Szabóné Nogáll Janka elbeszélést, Dörmögő Dömötört a csabai tónál utaztatja Sebők Zsigmond, kedves mesét mond a macskáról meg az egérről Elek nagyapó, tréfás elbeszélést Zsoldos László, szép képet rajzolt Baranski László, mulattató történetet mond el a czápárol Zsiga bácsi, Zsoldos László folytatja regényét. A Kis Krónika rovat képes aktualitásai, a rejtvények és szerkesztői üzenetek egészítik ki e szám gazdag és változatos tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona. 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad s kíváncsi mutatványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetemutca 4. sz.

Iparos és kereskedő tanonciskolánk igazgatójának évi jelentése.

A 41 oldalra terjedő nyomtatvány tanulságos képét mutatja hazánk kulturális intézményei közül szorul az egyik legfiatalabb hajtásnak, de egyuttal legmostohább hamupipókének. Olyan intézmény ez, mely hivatva volna iparosaink értelmi nivóját emelni a mellett a megrögzött rossz szokás mellett, hogy ők mesterségesen válogatják ki a legselejtebb szokású és értelmű gyerekek közül tanoncaikat, mert csak így lehetséges az, amiről a jelentés panaszkodik, hogy a tanoncok értelmi nivója fokról-fokra sülyed.

Azt mondtuk, hogy ez az intézmény a legmostohább hamupipóke. És ezt a jelentés nyomán mondjuk, mert meggyőződünk róla, hogy ezzel az intézménnyel éppen azok nem törődnek, kiknek erre nézve a megfelelő törvény a legtöbb megbízatást ad: közigazgatási hatóságok és ipartestületek, mert a hol olyan törvénybe és szabályzatokba, de leginkább az iskola életébe vágó mulasztások történhetnek, mint a milyenekről a jelentés elszámol, ott valóban ezzel az intézménnyel senki sem törődhetik s a tanítótestület teljesen magára van hagyatva.

Lássunk egy néhányat ezekből a panaszokból!

1. Legelől mindjárt szó van arról, hogy az osztályok mai keretei nem felelnek meg a tanulók előképzettsége gyengeségének s az előkészítő osztályok volna szaporítandók. Miután erről az igazgató statisztikával győző meg, mert 286 tanuló közül 231 olyant mutat ki, aki az ipariskola I. osztályába nem jöhet, világos, hogy

a szükség meg van s az is világos, hogy azért van meg, mert nem adnak a helyes beosztásra költséget.

2. Az ipariskolai bizottság nincs az iskolai szabályok szerint szervezve, nem végez szabályszerű munkát és nem tart kellő számú ülést.

3. Az iparhatósági megbízottak közül az iskolát senki se látogatta, s az ipartestület az ip. törv. 174. §-ának büntetését még sem alkalmazta.

4. Beszél az igazgató néhány az iskola ellen áskálódónak letöréséről. Sajnos, hogy ilyenek vannak, de vannak s amíg ezek is le nem törnek, addig rend az iskola körül nem is lesz, mert ezek izgatnak a rend ellen s a tudatlanabb elemet megtévesztik:

5. A fentartó városi hatóság a költségvetés kiadási tételeiben felvett összegeket az iskolának kell, hogy biztosítsa, vagy akkor nem szabad fiktív tételeket felvennie, ha tehát az iskola költségvetése az állami segély után is még 1132 kor. deficitet mutat, s a tényleges kiadások után mégis 429 K. marad fenn, ezek együtt 1561 koronában olyan összeget alkotnak, melynek az iskola pénztárából nem szabad hiányoznia s ha mégis hiányzik, akkor más pénztár veszi hasznát.

6. A tanoncok vasárnap nem járnak vallásórákra, templomba, sőt a rajzóráról is sokan hiányoznak, dacára, hogy a törv. 62. §. annyira kötelezi a főnököket, hogy a 157. §. szerint 20 frttól 200 frtig akarja büntetni. Az a bökkenő azonban, hogy az igazgató hiába kér a megfelelő ipartestülettől vagy hatóságoktól orvoslást, azok süketek mind a fajdkakas, még akkor is, mikor egyesek megbüntetését kéri.

7. Igen sok tanuló iratkozik be évközben, pedig ezek állandó akadályai a tanulásnak. Megtehetnék, ha akarnak az iparosok, hogy július—augusztusban vegyenek fel tanoncokat s akkor az iskola ezzel a bajjal nem küzködnék.

8. Nagy tanítási akadály a sok iskolamulasztás és későn jövés; 333 tanuló 244 tanítási napon közel 4000 napot mulasztott. azaz mindenik tanuló a 244 nap közül 12 napot mulasztott el vagyis minden tanítási napra 16 mulasztó esik.

Az igazgató minden félhónapban bejelentette a mulasztásokat, de a kimaradásokból nem látszik meg, hogy az ügyeket ellátták volna, az igazgatót azonban dacára, hogy felebbezési joga van, egyetlen ítéletről sem értesítették. A büntetések foka sem felel meg azon kíváncsúnak, hogy az igazolatlan kimaradások megszűnjének, mert a törvény 20—200 frtos büntetése helyett alkalmazott 50 filléres bis 4 koronás büntetésre az iparosok fittyet hánynak. Ezek a büntetések a törvényt nevetségessé teszik, lealázzák.

9. Sok visszaélés fordult elő amulasztások igazolásánál. A betegségi ok felhozásával néhányan visszaéltek, igazoltak sok munkával, hazabocsájtással, munkahazavitélével stb. stb., amiket az iskolai szabályzat nem enged meg.

10. Dacára, hogy a tanoncokat a város minden szeptemberben összeírta, mégis sok olyan tanonc van a városban, akik iskolába nem járnak, sőt az ipartestületnél sincsenek bejegyezve, ami fő, vannak olyanok is, akik iskolába járnak ugyan, de az ipartestületnél beírva sincsenek. És ezekkel szemben mit tesz Isten? azaz inkább mit tesz az ipartestület vagy iparhatóság vagy kisesoda? Semmit, még a füle hegyét sem billenti meg. Legkésőbb akkor, mikor a 101. §. d) pontja szerint munkakönyvet ad nekik, rájön a turpisságra, s bár a törvény, főként pedig a 2087. és 69069. számú miniszteri rendeletek megbüntetésüket követelik, még jelentésre sem büntetik meg. Ezzel pedig módot adnak arra, hogy a kinek úgy tetszik, kikerülhesse úgy az ipartestület ellenőrzési jogát mint a tanítást is.

Csak úgy futtában kapkodtuk ki a jelentésből ezeket a panaszokat s már is világossá lett, hogy azzal az iskolával a jó Istenen kívül senki sem törődik, sőt illetékes helyeken olyan az eljárás, mintha az iskolát megölni akarnák. Hát lehet így sikeres tanítást végezni? Felelet: hát lehet?

Hiába védekezik városunk hatósága azzal, hogy neki csak a mulasztások megtorlására van befolyása. Neki nemcsak erre van befolyása, hanem mint iparhatóságnak befolyása van az ipartestületre, az ipartestületi jegyző megválasztására s ha ez véletlenül városi hivatalnok is, legalább erkölcsi befolyása kell hogy erre le-

Reggelizés előtt felpohár
Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbajosoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Kapható Gyulafehérvár és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Igmándi keserűviz

Az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbehozza.

Kis üveg ára 40 fillér.

Nagy üveg ára 60 fillér.

gyen. A városi hatóság, amit elérni akar, azt el tudja érni. Mutatják ezt a legközelebb lefolyt választások, még akkor is, ha a jelek ellenkezőt mutatnak. Csak akarni kell a városi hatóságnak s minden rendben történik meg. Csak akarni kell.

Az igazgatót pedig arra kérjük, hogy buzgóságát terjessze ki a másodfokú iparhatósághoz terjesztendő s a szabályzatban gyökerező jelentésekre is. Majd lesz akkor rend!

Nyílttér.

E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Fog-Krém

KALODONT
Szájviz

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

ÜDIT-GYÓGYIT

BAKTERIUM-MENTES
természetes ásványviz.

ÜDIT-GYÓGYIT. ÜDIT-GYÓGYIT.

Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult.

Orvosilag ajánlva. * Gyulafehérvári főlerakat.

IFJ. BAUMANN NANDOR CÉGNÉL.

Alsófehérvárm. Lótenyésztési bizottság elnökétől.

Sz. 41—911. lóteny. biz.

Hirdetmény.

Alólirott lótenyésztési bizottsági elnök ezenel közhirre teszi, hogy a m. kir. földmívelésügyi miniszterium adománya folytán **1911. évi szeptember hó 10-én délután 3 órakor Nagyeneden** a baromvásár téren **lódijazást** fog tartani.

A díjak következőleg vannak megállapítva:

I. osztály.

Sikerült szopós csikóval bemutatott anya kancákért:

1. díj	65 kor.
2. "	50 "
3. "	35 "
4. "	15 "

összesen: 165 kor.

II. osztály.

1—2. éves kancacsikókért:

1. díj	35 kor.
2. "	25 "
3. "	15 "
4. "	10 "

összesen: 85 kor.

III. osztály.

3 éves kancacsikókért:

1. díj	100 kor.
2. "	75 "
3. "	50 "
4. "	25 "

összesen: 250 kor.

Hidegvérű lovak és csikók a díjazásból kivannak zárva. A lovak egy évi tulajdonjoga szükség esetén községi előjárósági bizonyítvánnyal igazolandó.

Mének és beráltak a díjazásból ki vannak zárva.

Nagyeneden, 1911. évi augusztus hó 6-án.

Bánffy Kázmír,
lótenyész. biz. elnök.

Cigarettázók!

Egyesüljtek a cigaretták óriási áremelése miatt! Ne sajnáljátok a kis fáradságot! — Töltsétek

Jacobi Antinicotin-

hüvelyeket, vagy „**OTTOMÁN**“ (töröktje) és „**TIP-TOP**“ aranyzopókás cigarettapapírt.

Miért fizet egy hölgyért drága árakat?

szem **VÖRÖS KIRÁLYOS**
:: védjegyű, dr. Dénes-féle üdítő ::

HAVANNA PASZTILLA

órákra megszünteti a dohányzást ingert. Egy több napra elegendő elegáns doboz ára 40 fill. — Viszontelárusítóknak árkedvezmény. **ÜGYNÖKÖK KERESTETNEK.**

Főbizománys:

ifj. Weisz és Tsa Budapest, I. Fehérvári-út 11. sz.

Hirdetések jutányos árban felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

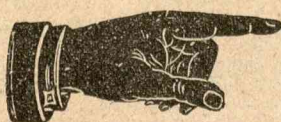

BOURBON

SZIVARKAHÜVELY

színes vagy vizinyomás nélkül, teljesen maradvány és hamumentes, ami által teljesen ártalmatlan.

Verge szivarka-papír.

Gyári raktár nagyban és kicsinybeni elárusításra:

FUCHS NÁNDOR

dohány nagy- és különlegességi tőzsdéjében Gyulafehérvárt.

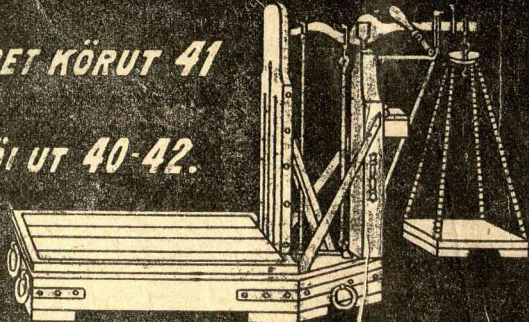
Weber és Árva**„SZÖLLŐ”-SZÁLLODA
MEDGYESEN. Főter 18. szám.**

24 egészen újonnan berendezett szobával a tulajdonosok személyes és gondos vezetése mellett. Szobák 1.60 K.-tól 3.— K.-ig. — Kapcsolatban étterem és kávéház. — Nyári szezonban kellemes és árnyékos kerti helyiség. — Kitűnő konyha!! — Tiszta borok!!

**MAGYAR
MÉRLEG-ÉS GÉPGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST**

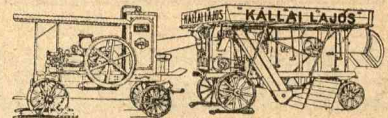
IRODA:
ERZSÉBET KÖRUT 41
GYÁR:
GYÖMRŐI UT 40-42.

**ELSŐRENDÜ
GAZDASÁGI-KERESKEDELMI-ÉS VASUTI
MÉRLEGEK.
KÉPVISELŐK KERESTETNEK.**

„A köztudatba ment át”,
hogy **CSAKIS**
Kállai Lajos

motorgyára
Budapest, VI. Gyár-utca 28. sz.

szállítja teljes jótállás mellett

a leghíresebb

! motorcséplő-készleteket. !

Saját érdekében kérjen minden gazda dísz-fő-
árlapot, melyet ingyen, bérmentve küld a gyár!

Fontosfigyelmeztetés!

KALLAI LAJOS hírneves motor-
gyára nem tévesztendő össze más
Kállai nevű kereskedő cégekkel.

Követelje azonban, hogy szállítója önnek csakis „OLLA”-t adjon. — Ára tucatonként 4, 6, 8 korona. — Az elárutó helyek kimutatását, árjegyzéket és eredeti propaganda reklámot ingyen küld az

„OLLA” gummiközpont
Wien, II./120. Praterstrasse 57.

Eredeti mintagyűjtemények 12 darab 5 korona.
Kapható Gyulafehérváron: Vlár Virgil, Kimnich
Tivadar és Bodnár Antal gyógyszerárakban.

Diszitsétek otthonotokat télen, kertetekei tavaszra valódi

**HAARLEMI
VIRÁGHAGYMAKKAL.**

Postautalvánnyal 8 K.-tól kezdve (holl. frt. 9.—) küldünk postán és bérmentve egész osztrák-magyarországra minden évben a mi kedvelt eredeti Kollektiónkat és pedig 30 jácintot üvegbe vagy 40-et cserépbe, vagy 570-et kertbe, vagy pedig egy kollektiót szobába 150 darabot 45 cserépnek, vagy pedig egy kollektiót kertbe 250 darabot, vagy egy kollektiót szobába és kertbe 240 darabot (mely tartalmaz egy pompás választékot jácintból, crocusból, scillából, hóvirágból stb. stb.)

Gazdagon illusztrált, s több művelődési mutatóval ellátott főkatalógus, a mely a kollektió részletes árjegyzékét tartalmazza ingyen és bérmentve.

Virághagymatenyésztés „Huis ter Duin” (A. G.)
Noordwijk Haarlem mellett. (Hollandia.)

Eladó cimbalom

Egy kottatartóval felszerelt pedálos, modern-szerkezetű Schunda-féle CIMBALOM jutányos áron azonnal eladó. Értelkezhetni e lap kiadóhivatalában. .:

SALVATOR

Gummi-
sarkak

Világ-
cikk

Utólérhetetlen
tartósságú.

Mindenütt kapható!

Vezérképviselő: Hermann Hirsch, Wien, 11/3

CSAK
„MINERVA”

SÓSBORSZESZT kérjen, mert leg-
erősebb fájdalomcsillapító háziszser.

~ KAPHATÓ MINDENÜTT. ~

Szivarkapapír és
szivarkahüvely

ABADIE

PÁRIS

Minden tözsdében kapható

Kiadó lakás.

Gyulafehérvárt, a Bethlen Gábor-utcában ki-
adó a 9. sz. közelebből épített modern
lakóház, melyben 7 szoba és 1 előszoba,
2 kamara és a szükséges melléképületek,
kis kert stb. van. Értelkezhetni
őzv. Olescherné tulajdonossal (Vár.)

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú **Portland Cementet** ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CZEMENT-gyár Brassóban.

Itt helyben kapható id. Misselbach, er J. B. cégénél.